

Отже, Ян Пасек мав неабиякий літературний талант, мав почуття гумору. Його мемуари дуже добре передають спосіб життя й мислення дрібного польського шляхтича, деякі цінні згадки ми тепер читаємо із захопленням.

Гавриленко Т.  
НТУ «ХПІ»

## **ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ В КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ У XVIII ст.**

Вивчення культурних та освітніх надбань Києво-Могилянської академії є не тільки цікавим, а й актуальним для розвитку системи освіти в Україні.

Навчальний рік в академії розпочинався 1 вересня, хоча приймали й серед року (бо тут із розумінням ставилися до можливостей різних сімей відпустити дитину чи парубка з дому на навчання в той чи інший час). Вікових обмежень не було: в академії дотримувалися просвітницьких ідей, тобто прагнули дати знання якнайбільшій кількості молоді. Із новоприбулими префект проводив співбесіду: «отведывал память и остроумие». Після тестування він відправляв прибулого до того чи іншого класу.

Уроки (лекції) тривали 1 годину. З 8 ранку до 6 вечора всього було 8 уроків з перервою на 2 години. Організацією навчання займався префект, який мав право контролювати уроки й знання студентів. У граматичних класах учителям призначали помічника зі старших студентів – аудитора. Були й інші посади серед студентів: дзвінник – будив бурсаків і дзвонив на початку і в кінці уроку; калефактор – за наказом учителя виконував дрібні покарання.

Щосуботи учні граматичних класів складали своєрідний іспит з матеріалу, пройденого за тиждень, – суботівки. У кінці року на основі поточного контролю виставляли річні оцінки. Студентів, які погано навчалися, не відраховували, їх просто не переводили до старшого класу. Тим, хто скінчив навчання, видавали атестат за підписами ректора й префекта. В атестаті зазначалося: скільки навчався студент, у яких класах, які науки опановував, які мав успіхи; також оцінювалися його моральні якості та ставлення до товаришів-студентів. Важливим складником навчального

процесу вважали диспути, які поділялися на ординарні, де захищалися «малі дисертації», й урочисті, публічні, де студенти захищали свої філософські чи богословські дисертації перед опонентами.

Освіта в академії розглядалася не лише як набуття певної суми знань, але і як засіб формування національної свідомості, патріотичних почуттів, громадянської відповідальності, власної гідності. Виховні засади тут ґрунтувалися на давніх українських традиціях, християнській моралі, досвіді вітчизняної педагогічної думки й новітніх її досягненнях у західних країнах, які з'являються в епоху Відродження та Нового часу.

Багато працював над питаннями виховання молоді Петро Могила, свої роздуми із цього приводу він виклав насамперед у праці під назвою «Антологія, сиріч молитвы і поученія душеполезная. В душевну ползу спудеов и всіх благочестивих любомолитвених». Визначаючи мету створеної ним Лаврської школи, П. Могила записав: «Аби молодь у справжній побожності, у звичаях добрих і науках вільних навчена була». Ці поняття він розвинув в «Антології» в цілісну гармонійну систему виховання, завдяки якій учні залишали академію освіченими людьми, добре вихованими, вірними ідеалам Вітчизни й віри.

Отже, зберігаючи традиції українських братських шкіл, Києво-Могилянська академія своєю структурою, обсягом і змістом навчання відповідала вимогам, що ставилися перед європейською вищою школою. Академія стала своєрідним феноменом української культури XVII–XVIII ст., створила підвалини для подальшого розвитку вищої освіти в Україні.

Свічкарь А.  
НТУ «ХП»

## **УТРИМАННЯ СТУДЕНТІВ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ У XVIII ст.**

Успішне навчання студентів багато в чому залежить від рівня їхнього матеріального забезпечення. Для кожного студентського покоління цей рівень і засоби його досягнення різняться. Мені, студентці I курсу,